

Deník Melanie Metternichové

Dne 30. ledna 1831 oddal papežský nuncius Ugo Pietro Spinola ve své rezidenci ve Vídni zdánlivě nerovný pár. Sedmapadesátiletý ženich, rakouský státní kancléř Klemens Metternich, si bral za svou třetí ženu teprve pětadvacetiletou Melanií z uherského rodu Zichy-Ferraris.

Rod Zichy-Ferraris patřil po dlouhá léta k vídeňské dvorské šlechtě a Metternichův kontakt s ním byl dlouhodobý. S nevěstinou matkou Marii Vilemínou, přezdívanou Molly, jej pojilo dlouhodobé intimní přátelství a sňatek s mladou Melanií zvažoval již v roce 1827, kdy se ženil podruhé, tehdy však zvítězila její konkurentka, Antoinetta von Leykam, dlouholetá přítelkyně Metternichova syna Viktora.

Melanie byla popisována jako temperamentní sebevědomá žena s uhrančivým pohledem, intelektuální zdatností a ostrým jazykem, kterým často uváděla do rozpaků nejen své přátele, ale i diplomatický sbor. Již krátce po svatbě, při které si snoubenci vyměnili repliky „Chceš být moje Melanie?“ a „Chceš být můj Klemens?“ a nevěsta oblečená do krajkových šatů posetých drobnými diamanty obdržela onyxový náramek – metternichovský rodinný šperk děděný z generace na generaci, si zapsal Metternichův spolupracovník Friedrich Gentz, že nová kněžna Metternichová našla zálibu ve čtení depeší a otevřání diplomatické pošty, které rozsáhle komentovala.

Přes značný věkový rozdíl bylo manželství velmi šťastné, obdařené třemi dětmi dosáhnuvšími dospělosti. Melanie se stala nejbližší spolupracovnicí a důvěrníci stárnoucího kancléře a stála mu po boku i v těžké chvíli jeho politického pádu v roce 1848 a pobytu v exilu v letech 1848–1850.

Svědectvím o její bystrosti a literárním nadání je řada jejích obsáhlých deníků vedených v letech 1821–1853, které čekají na své objevení.

Portrét rakouského kancléře Klemense Metternicha
od malíře Josefa Karla Stielera (1808)
NPÚ – státní
zámek Kynžvart,
sign. KY01101a

Portrét knězny Melanie Metternichové, roz. Zichy-Ferraris
od malíře Antona Einsleho
(kolem 1840)
NPÚ – státní zámek
Kynžvart,
sign. KY01106

Moss

Le déjeuner a l'ancienne la veille entre le brûlé avec
les Bourbons, et tombé dans l'abîme. Il était habillé
de noir tout le droit entouré d'un peuple qui l'accompagnait
d'une gaieté de bœufs au lieu de sang qui les accompagnait
Le Roi était soutenu par lui - par la garde nationale
par le temps, que ce royaume admissible et au bout de 3
heures tout à l'assouvissement. On n'y comprend Rien,
mais on est effrayé de tout ce qu'on voit tomber, et
de tout ce qui tombera encore. "Les Etats sont à tout au
moins étonnés. Dans le Rétablissement que j'annonçai dans un
livre je dis que le peuple va trouver toujours l'ordre dans
la Révolution, et apprécier. - On a brûlé et détruit tout
ce qui appartient au Roi, mais tout ce qui appartient
à l'appartement du peuple, et reste intact. - Je suis un
qui rapporte de la ? als ne le calculé pas."

Hebroult a continué par toutes ses forces, plusieurs
days a un po'il y avait une réaction, il se réveillait
les bras sur lesquels il courrait furent gelés
mort. Il s'est mort à l'âge de 25 ans auquel il
voulait qu'il obtienne grandement sa partie et qu'il
succomberait quelques temps, il attendait une réac-
tion de quelque part. - Mais Rica ^{le joli} - la bénédiction
d'Anges, le succès, tant que quatre heures de
lui il a perdu combat. - Maintenant Rica
peut faire l'épreuve de tout son travail et son
amour a l'imposture et trahie - Rica finit

Revoluční události v březnu 1848 přinesly rovněž dosud nevídánou možnost veřejného vyjádření politických postojů. Stránky novin plnily řady sarkastických karikatur, velice rozšířené byly rovněž letáky a plakáty vyjadřující se k aktuální situaci.

Jedním z hlavních revolučních výdobytků byl pád nenáviděného státního kancléře Metternicha, který se stal v očích širší veřejnosti zosobněním ultrakonzervativismu, policejní represe, cenzury a potírání liberálních proudů.

Metternich začíná být od březnových dnů hlavním hromosvodem kritiky, který je zobrazován jako hříšník, dáblův pobočník, pijavice atd. Velmi oblíbené byly také různé parafráze na známé motivy, např. několik variant metternichovského Otčenáše.

METTERNICH der grosse Staatsblutigel.

Völtende Hitze zehrte an Österreichs Plüren
Wer, ach wer wird kommen, um geschickt und gut,
Wiesen zu wählen die beste der Kuren
Sieh! da erhebt sich unserer Pein dies freundliche Thier:
„Saugt mit gieriger Faust am leidenden Theil,

Wetzt mit Papier die Wände – zu unserem Heil.
Endlich ist das Land kuriert – ein därrer Patient
Meister Arzt marschiert mit seinem Kunst-Patent
Zweifelsohne in die Lande gegen Mitternacht,
Diesen hat ja seine Kunst noch keinen Siegen gebracht!!

Karikatura „Metternich jako státní pijavice“

1848

NA, ST 1848, inv. č. 1010, kart. 15

Prosba k Metternichovi!

Otcé nás Metternichu, genž gti we Wjdni, zneuctěno budíz gměno twé;
prigd k nám brzy řízeni gine; staníz se wule poddaných w Čechách, na Mo-
rawě a w Slezsku; deg nám wětší chleb; odpust nám nasse hanění a kletbu,
galož i my odpaustjme ten nowý na nás od tebe uvalený zemský dluh;
neuwed nás w pokussenj, ale zbab nás zlatem a stříbrem od wſeho zlého.

Amen.

Zdráwy budte Banknoty, wž gste plny podvodu; wasse nynešší cena
gest s wami; wž gste zlořečený mezi penězy, a zlořečený gest ten, který wás wž-
nalezl. Podvodliwe banknoty proste za nás ubohé poddané w hodinu nassých
prázdných vytíseků ſkrze železnou dráhu. Amen.

68

— — — — —

Archiv
ministerstva vnitra
v Praze.

243

Metternichův sen.

Byla noc bavlniá měsíce března. Černí mračkové ulehli nad městem císařským na břehu Dunaje. Strachem před tagnými chrty policie donesla řeka Dunajská, gen tisíce mušlajicí, na břehy zprávu o dějinách, genž otrávily kolébku gegi na západní straně. Obyvatelé kololem spojovali ve sun hlubotém; genom kníže Metternich vše gestě. Hlava geho starostmi stížená spojovala na levé dlani, a pravici násilně péro si kage mezi prsty svoumi, seděl a rozgimál gato černíkyně Herodes, kdž sobě byl wražděný dítě Betlemických wymyslil. „Mladistwý čas musí vyhuben být, malí se oslavou má udřetí“ takto pravil sám k sobě a mrzutostí i traplivošťi zmocen, sklesl na lís, genž byl do sebe wssál trve žijniwe rozhazy geho.

Ale hle, když usnul, vystoupili z červených tahů písma přepodivně postavy smu. S předu na mraču, bavlni plném, neslen mrtvol — a mrtvol ten byl Metternich sám. Márý ale, na nichž mrtvol lezel, představovaly nesmrtně velikau otěvenan kníži, na plněnau wšemi rozhazy násilí a mocewolnosti; colkoliv gich po wsečen čas svého života k porobení a k zotročení národu vydal. Márý tyto nesly wssal dítě, a byly to dítě nového

Leták „Metternichův sen“

1848

NA, ST 1848, inv. č. 632

času. Za márami kráčeli muž, nazván Sedlnič; a měl na rameně péro veliké železné, rozežrané tisíci milionů lidí, gako rezem bladovým. Péro to bylo péro cenzury a kníhy, pod gegidž tří muž ten klesat se zdál, obsahovaly do nebe volajicí štětání cenzurowní, genž sy na katy myslínef, mistra i pomocnity geho, gitč nesješlne množstvo, u Boha slézaj. A za mužem s prokletím pěrem táhly gmy — vrtoč burokratik, se wšemi svými w stolcích svjanské kníži svázanými nesmysloušimi. Třetí za máramu byl pan Štělenda s vrenesmjeným registrkem podannosti wsech w prach porobených synů hrudy, nazvané robota a desátek. A poslední z mužů za průvodem tímto byl dábel sám w podobě člověka a hlas gakýs volal: „Běda, běda tobě knížači, očmucho tagná, běda!“ Strachem trnací hříšník ale vzdychal pod břemenem těžké kníži. A byla kníža ta černá kníža policie, kde mynji gasn se lesknací gména mnoha svobodnomyslných a myšlešvýchopných mužů zaznamenána byla. A hle, za těmito černí muži tisíce se ubíral obrovský sun noční čepice, pod níž močm kancleř národy u věčném spánku udřel dusal. Za poslou ale noční čepice následoval tu hrobce župan času, genž byla ona světlá w hodinu rozblesklé zorní zále. Wékem seSSLá řísmathala se za županem zetelhym a z barvy purpurní zlata pohonka, nebo lenoska, na níž se libovalo paškům národní odpovídat. Plačice, kráčeli za lenoskou vrkočatá vlastenta přestárlé manu drosi obecenské a růžovobarevná očka vladařů, njmž na blaho národu svých hledivali. A průvod dítě časn a mužů i gmych gestě oblid užavrol sprostě a neauhledně trognásobně pojehnaný zounák lidu, genž mu zul říševic, dlanbu giz ho řešnugici.

Hluboce oddýchage vzkříšil sauzlostněm ospalec w hrozném zdešení. Na smrt ustrassen dívce oči rozevrel, a hle! skutečnost byla krasiliměgší, nežli sen geho. Co lew královský, prolosiv železné mříže skýsse své, rozráželi nadšenj hrdinové města císařstvího na Dunagi otoky své a svazky, njmž ge byl kancleř říšata, a pod zříceninami své babilonské slawy pohřbena byla bezemší památky Metternichova sláva!

w Praze, 1848.

K dohlášení w staré čestě expedice, na starém městě, w domově knížete v hraběm Trautmannsdorffem domě w cynamonowach výšavu.
(Tis. u. J. Landa u v Gindrichovu Hradci.)

1541

Metternich abreise von Wien mit
Schnabelstich

zieht ab mit seinen Millionen da er selbst
erstiekt daß er sein Vaterland
betrogen hat.

Karikatura „Metternichův odjezd z Vídňě“

1848

NA, ST 1848, inv. č. 1015, kart. 15